

DE ARARA'S VAN SURINAME.

Er komen, voor zoover ik heb kunnen nagaan, vijf soorten van Arara's in Suriname voor, nl. de nog al bakende *macao*, de *ararauna*, de *roodhand*, de *roodrug* en de *blauwneus-ara*.

Onder Arara's (men schreef vroeger Ara's, doch dit is gebleken niet juist te zijn) begrijpt men de grootste papagaaien met lange staarten, de »reuzen onder de papagaaien'', zegt Dr. ruzs. Zij kenmerken zich door grootte, kleurenpracht, grooten en sterken snavel en langen staart. De grootte wisselt af van die van een duif tot die van een gewonen haan, natuurlijk zonder den langen staart. De snavel is onder die der papagaaien het sterkst en grootst, zóó sterk dat de Arara's er de steenharde palmnoten mede kunnen verbrijzelen.

De *Macao*, ook *Groote Geelvleugel-Ara*, wordt door de Duitschers *Hellrothe Arara* of *Arakanga*, *Scharlachrother-*, *grosze gelbfügelige Arara*, door de Franschen *Ara-rouge* of *Ara macao*, door de Engelschen *Red and blue Macau* genoemd. In Guatemala noemt men hem *Guacamayo*, de Makoeries in Guyana noemen hem *Cuijari*, de Warraus *Apahaera* en in Costa-Rika noemt men hem *Lapa colorada*. (*Arara macao*, SCHL., *Psittacus macao*, RUSZ.)

De *Macao* is een der grootste Arara's, daar hij van 0.93—1 M. meet. Lengte der vleugels 37.8—42 cM., staart 49.5—62.5 cM. De hoofdkleur is scharlakenrood met blauwen rug, slagpennen en boven- en onderdekvederen; vleugels en schouders oranjegeel, elke veder groen gezoomd. De bovensnavel is licht hoornkleurig met een zwarte, driehoekige vlek aan den wortel; de ondersnavel is zwart; de naakte wangen zijn licht vleeschkleurig; het oog is geelachtig wit; de pooten zijn zwartachtig grijs met zwarte nagels. Tusschen mannetje en wijfje is geen verschil van kleur en volgens FINSCH zijn de jongen alleen te onderscheiden, doordat de voorste en middelste vleugeldekkvederen nog groen zijn evenals de achterste schouderdekvederen en de groote onderste vleugeldekkvederen roodachtig olijfgeel.

Het vaderland van den *Macao* strekt zich uit over het noorden van Zuid-Amerika, van Bolivia en het noorden van Brazilië tot Guatemala en Honduras, Mexico en Peru.

Dr. VON FRANTZIUS vond hem op Costarica en Dr. GUNDLACH rekent hem tot de vogels van Portorico.

Volgens SCHOMBURGH houdt hij zich voornamelijk op in de hooge oerwouden, volgens KAPPLER komt hij in Suriname overal in de Mauritius-wouden langs de kust voor, waar hij ook broedt. In de vlucht laten zij steeds op groote hoogte hun luid gekras hooren, dat volgens KAPPLER en ARTHUR SCHOTT, volmaakt op het krassen van raven gelijkt en ver hoorbaar is. Hebben zij echter den boom bereikt, welken zij wenschen te bezoeken, dan zijn zij doodstil en alleen het vallen der schillen van de vruchten verraadt hunne tegenwoordigheid. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit de vruchten van den Mauritius-palm, Onocarpus en Euterpe, Bertholetien- en Lecythissoorten, volgens KAPPLER. SCHOMBURGH zegt dat zij veel schade aan de vijgenboomen en in de maïsvelden aanrichten.

Dit is dan ook de reden dat de kolonisten hen ijverig vervolgen, wat echter niet gemakkelijk gaat, in de eerste plaats omdat zij zeer schuw zijn en in de tweede plaats omdat zij wachten uitzetten, die door een luiden schreeuw waarschuwen zoodra er gevaar dreigt. Men kan er anders wel 2 à 3 met één schot neerleggen, want op één boom zitten dikwijls eenige dozijnen te gelijk te plunderen. Ontdekken zij gevaar, dan vliegen zij met groot misbaar op. Schiet men één van een paar, dan is het ook niet moeielijk den anderen te treffen, omdat de overgeblevene gewoonlijk net zoo lang klagend rond blijft vliegen tot de jager hem ook heeft neergelegd.

De broedtijd is in het begin van het jaar. In holle palmen maken zij hun nest, dat gewoonlijk twee witte eieren bevat, waaruit in Februari de jongen komen.

In het najaar zijn deze Ara's zeer vet en de inboorlingen eten hun vleesch; volgens KAPPLER is het donkerrood en zeer taai, men kan er echter eene goede soep van koken.

De macao is ongetwijfeld reeds zeer vroeg naar Europa gebracht. Nog heden vindt men deze en andere Arara's in alle dierentuinen en menagerieën, meestal om de opvallende kleurenpracht. Toch zijn zij niet goedkoop, de prijs varieert van f 60—100 en zelfs wel hooger. Deze prijs is echter veel te hoog in verhouding tot zijne eigenschappen als kamervogel. Volgens BECHSTEIN maakt hij zich zeer vuil en is zijn lange staart moeielijk rein te houden; daarbij trekt hij zichzelf de vederen uit, waardoor hij een leelijk voorkomen krijgt, en zelfs gaten in het lichaam bekomt. Hierbij zijn zij boosaardig, kunnen

dikwijls sommige menschen niet uitstaan en moet men vooral oppassen hen niet alleen met kinderen te laten, daar zij deze soms aanvliegen en in de oogen pikken. Ook Dr. RUSZ maakt van de ondeugd van zelf-plukken gewag en zegt dat vele macao's daaraan te gronde gaan.

De *Blauwele Arara*, in den handel veelal *Ararauna* genoemd, wordt door de Duitschers ook, behalve onder de genoemde namen, aangeduid als *gemeiner blauer*, *Rothgelber Papagei*, *blau und gelber Papagei*, *blaugelber Rabe* und *Regenbogenpapagei*. De Franschen noemen hem *Ara bleu* en *Ararauna*, de Engelschen *Blue and Yellow* of *Blue and buff Macaw*. (*Psittacus ararauna*, RUSZ, *Ara ararauna*, SCHL.)

De *ararauna* is even groot als de *macao*, d. w. z. met den staart ongeveer 3 voet. Op de bovendeelen is hij prachtig blauw, op de onderdeelen fraai oranjegeel. Voorhoofd en kruin zijn bij nadere beschouwing olijfgroen; de oorstreek is oranjegeel met zwarte lijnen, terwijl de bovenkeel een zwarte baard heeft; ook de snavel is zwart.

Deze *arara* komt, wat verspreiding, levenswijze enz. betreft, in alle opzichten met den *macao* overeen. Sedert de 16de eeuw is hij reeds in Europa ingevoerd.

De *Roodhand-arara* (*Psittacus severus*, RUSZ, *Arara Severus*, SCHL.) wordt door de Duitschers *Arara mit rothem Handgelenk* genoemd en ook *Anakan*, *Rothbug-Arara* en *Zwergarara*. De Franschen noemen hem *Ara vert*, de Engelschen *Anacan Maccaw* of *Green Maccaw*.

Deze is een van de kleine soorten en is ongeveer half zoo groot als de *macao*, daar hij slechts 52 cM. meet, vleugels 22.4—26 cM. en staart 20.8—24.3 cM. De hoofdkleur is groen, op de bovendeelen olijfkleurig, op de onderdeelen lichter en helderder. Rondom het voorhoofd loopt een roodbruine band, van dezelfde kleur zijn de wangen, een rand rondom den snavel en de bovenkeel; kop en hals zijn blauwachtig, de slagpennen langs den hals zijn scharlakenrood; de staart is roodbruin, het onderste deel blauw en aan de onderzijde purperrood.

De *Roodhand-arara* is zeer wijd verbreid, nl. van Zuid Brazilië tot Panama. Omtrent zijne levenswijze is weinig bekend. In den nesttijd leeft hij paarsgewijs, den overigen tijd van het jaar in kleine zwermen, waarin echter de paartjes zich bijeenhouden. Als een vlucht in een boom is neergestreken laten zij allerlei zonderlinge geluiden hooren welke op gemompel en gefluister van menschenstemmen gelijken. Zoodra zij onraad bemerken, vliegen zij snel en met luid

geschreeuw weg. Bij voorkeur zitten zij op de hooge doode takken van woudboomen en worden zelfs door een tropische regenbui niet van zoo'n plaats verdreven. Behalve allerlei andere vruchten zijn zij zeer gesteld op de vruchten van den Jandiróba en den Jikitiba; ook richten zij dikwijls groote verwoestingen aan in de maïsvelden.

Volgens KAPPLER zijn deze arara's in Suriname tamelijk zeldzaam. Ook in den handel komen zij niet veel voor. In dierentuinen treft men ze hier en daar in enkele exemplaren, nimmer in paartjes, aan. Zij gelden *f* 20 à *f* 30 per stuk.

BUFFON is de eenige die bijzonderheden omtrent deze arara in gevangenschap mededeelt. Hij schildert hem als een zeer lieven vogel, die zich zeer aan zijn meester hecht, zeer vertrouwelijk met hem wordt, maar ook buitengewoon jaloersch is. Hij houdt alleen van zijne vrienden, voor vreemden blijft hij schuw. Liefkoost zijn meester kinderen, dan wordt hij woedend, en tracht zich op hen te werpen; maar daar hij slecht vliegt en bevreesd schijnt voor vallen, poogt hij dan door geweldig schreeuwen en het opzetten der vederen zijn misnoegen te kennen te geven. Laat men het kind dan gaan en liefkoost hem, dan geeft hij door een soort lachen zijn tevredenheid te kennen. Ook jegens andere vogels, die men bij hem brengt, toont hij zich vijandig, evenals jegens kinderen, die hij in het geheel niet kan uitstaan. Hij zet zich op den voorgehouden vinger terstond neer en heeft men wollen kleederen aan, dan zal hij gewoonlijk zoeken daarop te gaan zitten. Dit schijnt in verband te staan met zijne begeerte naar warmte. Op koude voorwerpen zal hij niet plaats nemen, maar vertoeft gaarne bij de kachel. Toch, ofschoon hij zeer gevoelig is voor de koude, behoort hij tot de sterkste papagaaien.

Hij eet van alles, wat de tafel oplevert: brood, gebraden vleesch en visch, gebak, vruchten, hazelnoten, enz.

De *Roodrug-arara*, *Psittacus maracana*, RUSZ, *Arara maracana*, SCHL., wordt in den handel gewoonlijk eenvoudig *Maracana* genoemd en door de Franschen *Ara d'Illiger*. KAPPLER spreekt van *macaverana*, wat waarschijnlijk een abuis zal zijn.

De kleur is: kop en achterrug flauw rood, de geheele bovenzijde flauw groen, vleugels blauw met groen en geel geteekend, staart vuil roodbruin, met blauwachtig groen en geel geteekend. De geheele onderzijde groen, met een vuil roode buikvlek. Het wijfje moet aan den kop en den buik minder rood hebben. Hij is iets kleiner dan de vorige.

Zijn vaderland strekt zich uit over Brazilië en Suriname, westelijk tot Peru en oostelijk tot Bahia en Para.

Van zijne levenswijze is nagenoeg niets bekend. Hij schijnt zich voornamelijk in de lagere streken langs de mondingen der rivieren op te houden en niet in de wouden van het gebergte. Hij vliegt snel, laat een luid klinkenden roep hooren, leeft buiten den paartijd in zwermen en is een eerste plunderaar van de maïsvelden. Daar hij bovendien een goed gebraad oplevert, vervolgt men hem ijverig.

In den handel en in verzamelingen is hij vrij zeldzaam.

De *Blauwneus-arara*, *Psittacus nobilis*, RUSZ, *Arara nobilis*, SCHL., wordt door de Duitschers *Kleine grüne Arara* en *Blaustirniger Arara*, door de Franschen *Ara noble* of *Petit Ara* en door de Engelschen *Noble Macaw* genoemd.

Deze arara is éénkleurig donker grasgroen, met breeden blauwen voorhoofds- en ooggenband; de vleugelrand en de ondervleugeldekvederen zijn donker scharlakenrood.

Voor het overige is van deze arara zeer weinig bekend. Hij is in Brazilië waargenomen en KAPPLER vermeldt hem als in Suriname voorkomende, zonder meer. Hij schijnt zeer zeldzaam te zijn, want slechts enkele malen wordt hij aangetroffen.

Uit ééne mededeeling, aan Dr. RUSZ gedaan, door eene dame die een paartje bezat, blijkt, dat deze arara een allerliefste vogel is, die veel waarde voor de vogelliefhebbers moet bezitten. Hij leert gemakkelijk spreken en doet alle geluiden na, terwijl hij met andere vogels zich goed verdraagt.

In den handel geldt het paartje f 50 a f 60, zoo niet meer.

Diepenveen.

J. HENDRIK VAN BALEN.